

Energinet Eltransmission A/S
Att. Tove Krogh Stockmarr
Tonne Kjærvej 65
7000 Fredericia

Arter og Natur
J.nr. 2025-9060
Ref. NYELE
Den 15. januar 2026

Afgørelse efter habitatbekendtgørelsen i j.nr. 2025-9060

Tove Stockmarr har på vegne af Energinet Eltransmission A/S (Energinet) den 6. marts 2025 ansøgt Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) om fravigelse efter habitatbekendtgørelsens¹ § 11, stk. 3, til at der midlertidigt (én sæson) ikke opretholdes økologisk funktionalitet for stor vandsalamander, da der skal nedlægges et ynglevandhul for arten i forbindelse med anlægsarbejder for ny højspændingsstation på Bornholm. Ansøger har ligeledes ansøgt om dispensation efter artsfredningsbekendtgørelsens § 12 og § 19 til indfangning, flytning og opbevaring af op til 100 individer af hhv. stor vandsalamander (*Triturus cristatus*), lille vandsalamander (*Lissotriton vulgaris*), grøn frø (*Pelophylax esculentus*) og latterfrø (*Pelophylax ridibundus*), hvilket behandles særskilt i SGAV j.nr. 2025-7986.

Afgørelsen meddeles sammen med projektets § 25-tilladelse, som SGAV er myndighed for.

1. Afgørelse

SGAV meddeler fravigelse fra habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, til nedlæggelse af et ynglevandhul (S09-BH, Figur 1) for stor vandsalamander, på vilkår.

Fravigelsen er meddelt i henhold til habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 1.

3.1 Vilkår

- 1.1.1. Fravigelsen er gældende fra § 25-tilladelsen er gyldig til den 15. oktober 2027.
- 1.1.2. Der skal etableres mindst ét kompenserende vandhul for stor vandsalamander, der kvantitativt og kvalitativt kompenserer for det nedlagte vandhul (vandhul S09-BH, Figur 1).
- 1.1.3. Vandhullet, jf. vilkår 1.1.2. skal være egnet som ynglevandhul for stor vandsalamander forud for udsætning af individer af stor vandsalamander.
- 1.1.4. **Der skal senest den 15. juni 2027 afrapporteres til SGAV (naturbeskyttelse@sgav.dk) når vandhullet vurderes færdig etableret og egnet som ynglested. Egnetheden skal vurderes på baggrund af feltbesigtigelse.**
- 1.1.5. Vandhul S09-BH skal forud for nedlæggelse tømmes for individer af stor vandsalamander, i overensstemmelse med dispensationen fra artsfredningsbekendtgørelsen, meddelt af SGAV (j.nr. 2025-7986).

¹ Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt ([BEK nr. 521 af 25/03/2021](#))

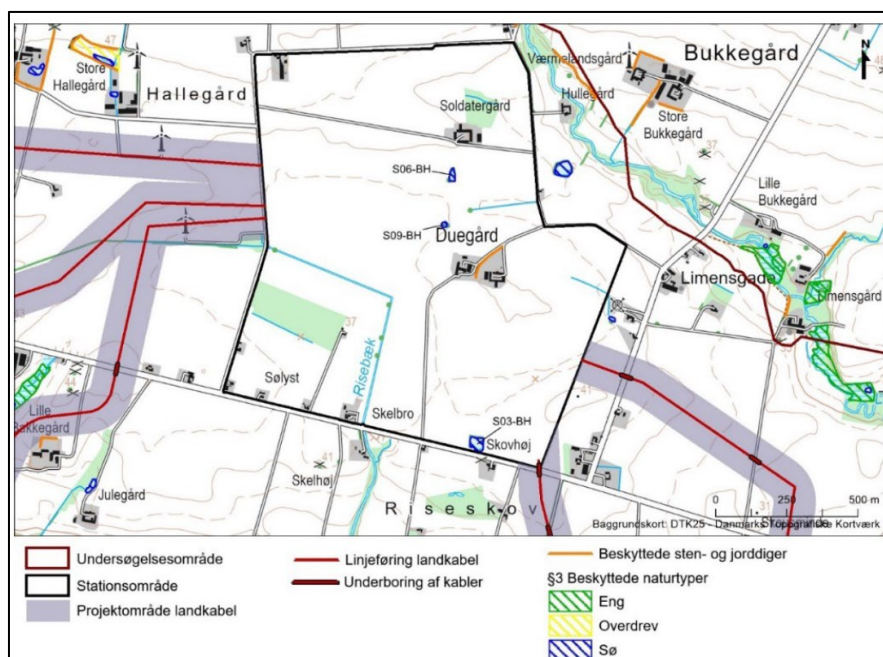
- 1.1.6. Rasteområderne for stor vandsalamander, der nedlægges i forbindelse med projektet, skal erstattes mindst 1:1 i umiddelbar sammenhæng med det kompenserende vandhul.

2. Baggrund

Med klimaaftalen for energi og klima mv. af 22. juni 2020 har Folketinget besluttet, at Danmark skal realisere energiøer og herved indlede en ny epoke i den grønne omstilling. Med Energiø Bornholm opstilles 3 GW havvindmøller i Østersøen syd for Bornholm. Strømmen fra vindmøllerne opsamles og omformes til jævnstrøm i en omformerstation på Bornholm, som forbindes med elkabler til Sjælland og Tyskland. Energinet er bygherre for de el-tekniske anlæg og kabler, som skal binde strømmen fra havvindmøllerne sammen med det danske elnet og sende strøm til Tyskland. I forbindelse med etablering af omformerstationen, er der udpeget et 110 ha stort område, hvor det kommende højspændingsanlæg skal placeres (Figur 1). Arealbehovet til de el-tekniske anlæg er 47 ha.

Anlægsarbejdet forudsætter en tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25, og der er derfor udarbejdet en miljøkonsekvensrapport for projektet, samt en række bilag, som Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) er i færd med at behandle med henblik på at vurdere, hvorvidt der kan udstedes en tilladelse til projektet.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at omformerstationen ikke kan placeres andre steder: ”Stationen der skal opsamle strøm fra havvindmølleparkerne ud for Bornholm, skal jf. klimaaftalen placeres på Bornholm. Idet havvindmølleparkerne placeres 15 km SV for Bornholm ud for Sose Bugt, er det af hensyn til forbruget af ressourcer til kabler (både søkabler og landkabler) herunder ikke mindst arealressourcer mest hensigtsmæssigt at placere højspændingsstationen med den kortest mulige afstand til havvindmølleparkerne. Den valgte placering er resultatet af et indgående planlægningsarbejde og danner grundlaget for den igangværende miljøvurdering af projektet. Den valgte placering er teknisk begrundet og under størst mulig hensyntagen til det brede miljøaspekt (biologisk mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, flora, fauna, jord, luft, landskab, kulturarv, mv samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer).”

Figur 1. § 3-beskyttet natur og beskyttede sten- og jorddiger i projektområdet for Energiø Bornholm. Der er tre mindre § 3-beskyttede vandhuller indenfor stationsområdet. SO9-BH er beliggende i den centrale del af området og nedlægges i forbindelse med etablering af den nye højspændingsstation, mens SO3-BH og SO6-BH bevares. Diget ved Duegård nedlægges tillige.

2.1 Stor vandsalamanders forekomst i projektområdet

I projektområdet findes to vandhuller (SO9-BH og SO6-BH), som er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Vandhullerne SO6-BH og SO9-BH er besigtiget i forbindelse med naturundersøgelserne af hele projektområdet for Energiø Bornholm. Vandhullet SO9-BH, som ønskes nedlagt, er levested for stor vandsalamander. Vandhullet er 290 m². Vandhul (SO6-BH) ligger omkring 100 meter syd for Soldatergården og her er der registreringer af ynglende grøn frø/latterfrø. Vandhullet skal ikke nedlægges, men vil indgå i den landskabelige sammenhæng og beplantningsplan for den nye højspændingsstation. Beskrivelserne af vandhullerne SO6-BH og SO9-BH er vedlagt som ansøgningens Bilag A.

2.2 Erstatningsvandhuller

Som kompensation for det § 3-beskyttede vandhul (SO9-BH) som nedlægges, vil der blive etableret et erstatningsvandhul mellem Soldatergården og det eksisterende vandhul (SO6-BH). Foruden dette erstatningsvandhul etableres yderligere et ynglevandhul alene for stor vandsalamander (Figur 2).

De to erstatningsvandhuller etableres hhv. 30 meter og 50 meter syd for Soldatergården og ligger derved tæt på SO6-BH og dermed inden for de afstande, som stor vandsalamander typisk vandrer mellem yngle- og rasteområder (op til 100 meter). Da erstatningsvandhullerne anlægges mindre end 50 meter fra Soldatergården, vil haven omkring Soldatergården og skovbevoksningen blive tilgængelig som rasteområde for stor vandsalamander med det samme. Der vil derfor være funktionelle rasteområder nær de nye vandhuller. Rasteområdet omkring vandhul SO6-BH bevares ligeledes. Det ene vandhul er dobbelt så stort, som det vandhul (SO9-BH), som nedlægges. Det vil sige 290 m² x 2 = 580 m². Det andet vandhul etableres på ca. 500 m² for at have optimal størrelse for stor vandsalamander. Vandhullerne udformes med varierende dybde (op til to meter) så de kun sjældent udtørre og med flade brinker (max 1:5).

Erstatningsvandhullerne sikres vandfyldte, da de etableres med en bentonitmembran. Der sikres desuden vandflade med stort lysindfald og lavvandede områder til paddeæg og larver. Graves der store sten (> 30 cm) op i anlægsfasen, bliver nogle af dem (4-5) udlagt i vandhullerne, så de kan fungere som skjul for paddeyngel det første år, indtil der indfinder sig en sammenhængende vandplantebevoksning. De øvrige sten placeres i bunker ved siden af vandhullet. Der vil blive udlagt 5 kvas-/grenbunker og 5 stenbunker i op til 20 meter fra erstatningsvandhullerne. Den umiddelbare nærhed skyldes, at størstedelen af alle individer af stor vandsalamander raster under 100 meter fra ynglevandhullerne. Dette vil således fungere som et kompenserende tiltag, der iværksættes for at sikre funktionaliteten af området for stor vandsalamander.

Figur 2. Kort over placering af erstatningsnatur for vandhul S09-BH som nedlægges i anlægsfasen for at give plads til den nye højspændingsstation. Der etableres ny beplantning i erstatningsarealet som bliver afgrænset af et paddehegn ligeledes i anlægsfasen. Beboelsesejendommen Soldatergården ligger nord for vandhullerne.

De nye vandhuller vil blive udplantet med hjemmehørende og lokale arter, som begunstiger æglægning og skjul for stor vandsalamander. Flytning af vegetation fra eksisterende lysåbne søer i området til erstatningsvandhuller kan fremskynde koloniseringen. DCE har i Erstatnings-natur - erfaringer og muligheder (Nygaard, Oddershede, & Høye, 2018) beskrevet, at arter med blade under eller omkring vandlinjen kan fungere som æglægningssted for salamandere. For at sikre at de nye vandhuller er funktionelle også for æglæggende stor salamander allerede året efter etablering, vil der i erstatningsvandhullerne umiddelbart efter etablering ske udplantning af hurtigvoksende hjemmehørende vandplanter, som manna-sødgræs, forglemmigej, vand-mynte, vejbred-skeblad, smalbladet mærke (sideskærm) og vand-ærenpris og/eller tykbladet ærenpris. Alle disse arter har et stort vækstpotentiale, som allerede efter en vækstsæson vil være i stand til danne et så omfattende vegetationsdække i vandhullerne, at en art som stor vandsalamander vil kunne finde skjul til larver og æg.

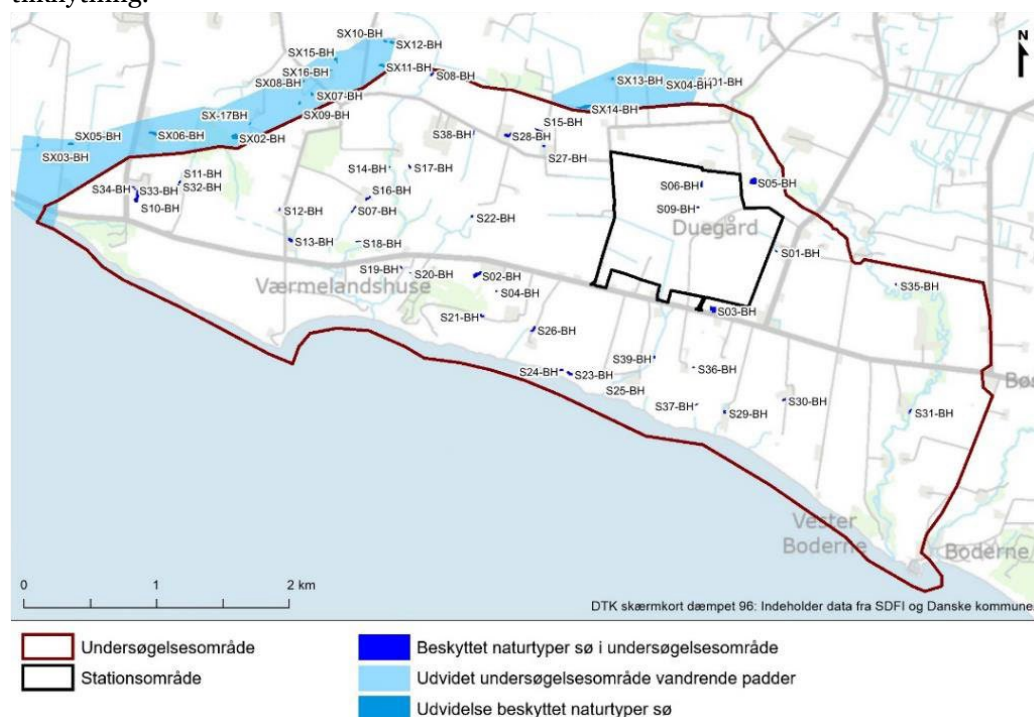
Som en del af stationsområdets beplantningsplan, etableres skov/buskbeplantning i tilknytning til erstatningsvandhullerne, som kan benyttes af stor vandsalamander som raste- og fourageringsområde uden for yngletiden. Beplantningen etableres omkring

vandhul So6-BH og rundt om erstatningsvandhullerne, op til Soldatergården, som bevares. Beplantningen etableres, så den ikke skygger for vandhullerne. Haveanlægget og skovområdet ved Soldatergården vil derfor blive lettere tilgængeligt for stor vandsalamander og vil udgøre et funktionelt erstatningsareal for det rasteområde, som inddrages ved Duegårdene, da Duegårdene skal rives ned. Rasteområdet ved Soldatergården vurderes at udgøre et nyt rasteareal af højere kvalitet og dobbelt så stort som det der nedlægges.

I hele projektets anlægsfase, vil der være paddehegn syd for vandhullerne, så padden kun kan vandre mod nord og væk fra anlægsområdet. SGAV er ansøgt om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til indsamling og flytning af stor vandsalamander, lille vandsalamander, grøn frø og latterfrø, der kan findes i og omkring vandhullet, der skal nedlægges.

2.3 Fremgangsmåde

Padderne, der indsamles i sommeren/efteråret 2025 fra So9-BH, flyttes til hhv. S37-BH og S30-BH (Figur 3). Der er registreret stor vandsalamander i det ene af de to vandhuller (S37-BH) hvor de indsamlede padder skal flyttes til og vandhullet vurderes at være et velegnet ynglevandhul med dertilhørende rasteområde i umiddelbar tilknytning.

3. Regler

Stor vandsalamander er optaget på habitatdirektivets bilag IV og er underlagt en streng beskyttelse. Beskyttelsen består af en beskyttelse af yngle- og rasteområder og en individbeskyttelse. Den strenge beskyttelse af bilag IV-arter er implementeret i blandt andet habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1².

² Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Efter habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, kan der ikke gives tilladelse, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, litra a). Såfremt beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder ikke kan undgås, men det er muligt at opretholde den økologiske funktionalitet af artens/arternes yngle- eller rasteområder på mindst samme niveau som hidtil, vil det ikke være i strid med habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1. Tiltag til at opretholde den økologiske funktionalitet kaldes afværgende tiltag eller afværgeforanstaltninger.

I den konkrete sag, kan den økologiske funktionalitet ikke opretholdes for stor vandsalamander, da et ynglevandhul nedlægges før et nyt er etableret og funktionelt. Ansøger har derfor beskrevet i ansøgningen, hvordan projektet lever op til betingelserne for en fravigelse efter habitatbekendtgørelsens § 11. For at kunne gennemføre en fravigelse, skal det være godtgjort, at:

1. der ikke findes et tilfredsstillende alternativ,
2. fravigelsen ikke hindrer, at bestandens/bestandenenes bevaringsstatus opretholdes i dens naturlige udbredelsesområde og at
3. det ansøgte har et formål, som er omfattet af § 11, stk. 1, nr. 1-4.

3.1 Tilfredsstillende alternativer

Ansøger har i ansøgningen beskrevet, at der som led i udarbejdelsen af et projektforslag for placering af højspændingsstationen, er foretaget en gennemgang af mulige lokaliseringer under hensyntagen til tekniske og miljømæssige hensyn samt det funktionelle hensyn i forhold til placeringen af Energiø Bornholms havvindmøllepark. Gennemgangen har afdækket hele Bornholm ift. alternative placeringer af stationsanlægget, hvor den sydlige del af Bornholm og området omkring Duegården og Soldatergården er vurderet mest egnet ift. færrest mulige påvirkninger af miljøforhold og nærhed til kysten ift. tilkobling til hav-vindmølleparkerne, der skal ligge ud for Bornholms sydkyst. De andre placeringer er vurderet uegnet grundet infrastruktur og naturhensyn.

3.2 Stor vandsalamanders bevaringsstatus

Stor vandsalamanders bevaringsstatus i den kontinentale region er moderat ugunstig. Rødlistestatus er livskraftig og arten er i fremgang på Bornholm. Stor vandsalamander er udbredt lokalt i området og er fundet i flere af de vandhuller, som findes inden for projektets undersøgelsesområde. Regionalt er den udbredt på hele Bornholm. Vandhullet som nedlægges, udtørre i visse år inden salamanderne kan nå at udvikle sig og gå på land. Der er derfor år, hvor arten ikke opnår ynglesucces i vandhullet og bestandsstørrelsen har derved en naturlig variation i området. Ved at flytte individerne til andre vandhuller, sikres det, at salamanderne har vandhuller, som er funktionelle den pågældende sæson. Når erstatningsvandhullerne er funktionelle efter en enkelt vækstsæson, bliver der udsat et tilsvarende antal individer i de nye vandhuller, som der er indsamlet i det vandhul, der nedlægges.

Ansøger vurderer, at erstatningsvandhullernes kvalitet som yngleområde for stor vandsalamander bliver bedre end det, der nedlægges, da det vil være solbeskinnet og bentonitmembranen sikrer, at der er vand hele året. Projektet vurderes ikke at hindre opretholdelse af stor vandsalamanders bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde hverken lokalt og regionalt. Fravigelsen vil ved de beskrevne kompenserende foranstaltninger ikke hindre opretholdelse af bevaringsstatus for stor vandsalamander, og resultatet af projektets realisering vurderes at være neutralt til

positivt i forhold til stor vandsalamanders bevaringsstatus med de indarbejdede kompenserende foranstaltninger.

3.3 Projektets formål (§ 11, stk. 1, nr. 1-4)

Følgende fremgår af habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 1, nr. 3:

'Fravigelse kan kun ske i de situationer, hvor det ansøgte har til formål at ... sikre hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet.'

Det fremgår af nødretsforordningens³ artikel 3, at "... Planlægning, opførelse og drift af anlæg og installationer til produktion af energi fra vedvarende energikilder og deres tilslutning til nettet og selve det tilknyttede net og de tilknyttede lagringsaktiver formodes at være af væsentlig samfundsinteresse og tjene den offentlige sundhed og sikkerhed, når retlige interesser afvejes i det enkelte tilfælde, med henblik på ... artikel 16, stk. 1, litra c), i direktiv 92/43/EØF (1)..."

Det vurderes, at udvidelsen af anlægget er nødvendig for at sikre udnyttelsen af den vedvarende energi, som havvindmølleparken kommer til at producere.

4. Begrundelse for afgørelse

Det er SGAVs vurdering, at projektet lever op til kriterierne for at opnå en fravigelse efter habitatbekendtgørelsens § 11, stk. 1, og at ansøger har redegjort tilstrækkeligt for, at der ikke er alternativer til placering af anlægget, at det ikke går ud over bevaringsstatus for stor vandsalamander, samt at projektet er af væsentlig samfundsinteresse.

SGAV lægger vægt på, at nedlæggelse af yngle- og rasteområdet for stor vandsalamander kompenseres og at den potentielle påvirkning vil være minimal eller ikke eksisterende, da der kompenseres med ét vandhul, samt etableres yderligere ét vandhul. Ansøger beskriver, at vandhullerne vil kunne benyttes som ynglevandhul to år efter de eksisterende vandhuller nedlægges og at stor vandsalamander i mellemtiden har mulighed for at yngle i de beskrevne vandhuller. Grundet periodisk udtørring af det eksisterende ynglevandhul, vil de nye vandhuller sandsynligvis på sigt være bedre for arten. Der lægges vægt på, at arten ikke mister muligheden for at yngle, men at ansøger har vurderet at individerne, der indsamles i vandhul SO9-BH kan yngle i de vandhuller som de flyttes til i de to sæsoner frem til de nye vandhuller er funktionelle.

Det er SGAVs vurdering, at med de i ansøgningen beskrevne vilkår, herunder, at det eksisterende vandhul skal tømmes for individer af stor vandsalamander forud for nedlæggelse er risikoen for, at der går individer tabt, lille.

Mht. rasteområdet for stor vandsalamander, der nedlægges ved nedlæggelse af SO9-BH, så vurderer SGAV, at etablering af beplantning omkring vandhul SO6-BH og rundt om erstatningsvandhullerne, op til Soldatergården, kan benyttes af stor vandsalamander som raste- og fourageringsområde uden for yngletiden. Rasteområdet ved de nyetablerede vandhuller samt Soldatergården erstatter det nedlagte både kvalitativt og kvantitativt.

³ Rådets forordning (EU) 2022/2577 af 22. december 2022 om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi

5. Klagevejledning

Denne afgørelse, som vedrører fravigelse fra habitatbekendtgørelsens § 10, jf. habitatbekendtgørelsens § 11, kan ikke påklages særskilt. Afgørelsen er vedlagt § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven⁴ til projektet, og nærværende afgørelse kan påklages i forbindelse med klage over nævnte tilladelse. Se klagevejledning i § 25 tilladelsen efter miljøvurderingsloven.

Venlig hilsen

Nynne Elmelund Lemming
Arter og Natur
nyele@sgav.dk

⁴ Miljøvurderingsloven, senest bekendtgjort ved lovebekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)